

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle**Lausunto hallituksen esityksestä HE 147/2025 vp
koulutuskorvauksen lakkauttamista koskevaksi
lainsäädännöksi**

Tehy vastustaa koulutuskorvauksen lakkauttamista.

Koulutuskorvauksen tarkoituksena on parantaa työnantajan mahdollisuuksia järjestää työntekijöilleen ammatillista osaamista kehittävää koulutusta. Valtion rahoittamat muut korvaukset sote- ja kasvatusaloille eivät ole vertailukelpoisia koulutuskorvaukseen nähden. Hyvinvointialueille maksettavat muut korvaukset ovat kompensatiota hyvinvointialueiden velvollisuudesta järjestää terveydenhuollon tutkintoon johtaviin koulutuksiin sisältyvää pakollista harjoittelua ja siihen liittyvää opetusta ja ohjausta. Koulutuskorvaus taas mahdollistaa työuran aikaista osaamisen kehittämistä enintään kolmen koulutuspäivän kustannusten korvaamiseen.

Kuten palkansaajakeskusjärjestöt ja KT ovat tuoneet useaan otteeseen esiin, koulutuskorvausjärjestelmä on ollut toimiva ja tarpeellinen sote-alan ammattilaisen työuran aikaisen ammattitaidon ylläpitämiseksi. Lakiesityksen viittaukset koulutusvähennyksen lakkauttamisen syistä ja perusteista eivät liity koulutuskorvauksen toimivuuteen, tarpeellisuuteen tai lakkauttamisen vaikutuksiin (Vaikutusarviot, HE s. 18).

KT useasti lausumalla tavoin koulutuskorvauksen lakkauttaminen vaikuttaisi etenkin kuntien ja hyvinvointialueiden taloudellisiin edellytyksiin järjestää koulutusta. Työllisyysrahastolta saatujen ennakotietojen mukaan vuoden 2025 korvauksesta yli 77 prosenttia maksetaan hyvinvointialueille ja kunnille. KT:n näkemyksen mukaan on selvää, että osaamisen kehittämiseen suunnatun taloudellisen tuen poistamisella olisi vaikutuksia koulutusten järjestämiseen vähentävästi. Yhteisvaikutuksena aikuiskoulutustuen lakkauttamisen kanssa työssäkäyvien mahdollisuus kouluttautua kaventuisi erityisesti sote-, kasvatus- ja opetusaloilla. Tehy yhtyy KT:n arvioon.

Tehy on selvittänyt jäsentensä pääsyä ammatillisiin täydennyskoulutuksiin mm. jäsenkyselyillä. Useampi kuin joka neljäs (28 %) tehyläisistä ei osallistunut lainkaan täydennyskoulutukseen vuoden 2023 aikana. Täydennyskoulutukseen osallistuneista kolme neljästä pystyi osallistumaan siihen työajalla tai palkallisella koulutusvapaalla. Tavallisin tapa osallistua täydennyskoulutukseen oli työnantajan järjestämä työpaikan oma sisäinen koulutus. Täydennyskoulutukset järjestettiin pääsääntöisesti joko verkossa tai lähitoteutuksena.

Sote-alan henkilöstöllä on ollut vaikeuksia päästä ammatillisen osaamisensa ylläpitämisen vuoksi tarvitsemiinsa koulutuksiin. Nuo vaikeudet ovat lisääntyneet hyvinvointialueiden rahoitusongelmien pahenemisen myötä, ja nuo vaikeudet tulevat yhä lisääntymään, kun

4.11.2025

koulutuskorvauksen lakkautuksen vaikutukset kohtaavat ja säästöpainneiden alla muutoinkin olevat sote-alan työnantajat katsovat yhä tarkemmin mitä koulutusta henkilöstölle on varaa antaa.

Suomen julkinen terveydenhuolto on ennen näkemättömässä säästöpainneessa ja hyvinvointialueet henkilöstöineen ovat muutosneuvottelukierteessä. Kolme hyvinvointialuetta on asetettu valtioneuvoston arviointimenettelyyn. Hyvinvointialueita valvova viranomainen Valvira määräsi 9.10.2025 yhdeksän hyvinvointialuetta ja yhden hyvinvointiyhtymän uhkasakon nojalla saattamaan kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn lainmukaiseksi ja neljälle hyvinvointialueelle kehotuksen saattaa kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsy lainmukaiseksi mahdollisimman nopeasti. 21:sta hyvinvointialueesta siis 13 aluetta ja niiden lisäksi yksi hyvinvointiyhtymä ei siis noudata edes lain mukaista vähimmäistasoa kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsystä. Jokainen näistä vetoaa hoitoon pääsyn takaamisen ongelmien syynä talous- ja rahoituskysymyksiin. Syksyn 2025 aikana työvoiman käytön vähentämistä koskevat yhteistoimintaneuvottelut ovat Tehyn tietojen mukaan olleet käynnissä ainakin 16:lla hyvinvointialueella 21:stä.

Edellä todettuun nähden lakiesityksen vaikutusarviot ovat täysin virheelliset, kun arvioidaan, ettei koulutuskorvauksen lakkautus todennäköisesti tarkoittaisi työvoiman kouluttautumisen olennaista vähentymistä (HE s 18-19). Hyvinvointialueiden talouden realiteetit ovat sellaisia, että koulutuskorvauksen lakkautuksen heikentävä vaikutus hyvinvointialueiden henkilöstön koulutukseen pääsemisen heikentämiseksi on itsestäänselvyys. Pakollisia koulutuksia hyvinvointialueet jatkossakin mahdollistavat työntekijöilleen pakottavan sääntelyn sanelemana. Muuta kuin täysin pakollista koulutusta vähennetään varmuudella koulutuskorvauksen lakkautuksen johdosta vähintään sillä määrällä, joka korvausta jää saamatta.

Aikuiskoulutustukea käyttivät erityisen paljon sote-alalla jo työskentelevät korottaessaan koulutusastettaan työuran aikana. Koulutuskorvauksen lakkautus kohdistuisi ammatillisen kouluttautumisosoikeuden heikennyksenä samoihin työntekijöihin samoilla julkisilla naisvaltaisilla ammattialoilla kuin aikuiskoulutustuen lakkautus vaikutti eniten. Tämä kahden eri muutoksen negatiivinen yhteisvaikutus on erityisen suuri sote-alalla.

Koulutuskorvauksen lakkautus on ristiriidassa Petteri Orpon hallituksen yleisen koulutuspolitiikan kanssa, kun työuran aikaisen kouluttautumisen on haluttu yhdistyvän aiempaa vanhemmin työssäolojaksoihin, mitä koulutuskorvaus on nimenomaan mahdollistanut työnantajille. Koulutuskorvauksen lakkautus vaikuttaa päinvastaiseen suuntaan hallituksen yleiseen koulutuspoliittisen ohjauksen suuntaan nähden.

Sote-alan työntekijöiden ammattitaidon ylläpito ja kehittäminen on ammatillisen kehittymisen ohella myös asiakas- ja potilasturvallisuus- ja työn tuottavuuskysymys. Työelämän murros, digitalisaatio ja mm. tutkimus- ja hoitomenetelmien kehittyminen ovat entisestään lisänneet sote-alan työntekijöiden tarvetta ylläpitää ja kehittää osaamistaan.

Julkisen sektorin sote-alan ammattilaisten ammattiosaamisen ylläpidon vaikeuttaminen ei ole vastaus sote-alan moninaisiin kehitystarpeisiin, vaan se päinvastoin pahentaisi sote-alalla jo tunnistettuja ongelmia etenkin pidemmällä aikavälillä, kuten myös KT on tuonut esille. Sote-

4.11.2025

alan työn tuottavuus perustuu korkeaan osaamiseen ja sen ylläpitoon, jota koulutuskorvauksen lakkautus vaikeuttaa.

Huomiota tulee kiinnittää terveydenhuollon ammattilaisten lisääntyvään koulutustarpeeseen teknologisen kehityksen ja sen terveydenhuollossa lisääntyvän hyödyntämisen myötä. Kun eräänä sote-alan kehityskohteena valtiovalta näkee teknologian entistä paremman hyödyntämisen terveydenhuollossa, tulee myös mahdollistaa alan ammattilaisille asianmukainen kouluttautuminen tuon teknologian käyttöönotto- ja käyttövaiheessa. Koulutuksen järjestäminen vaatii, että sote-alan työnantajilla on taloudelliset edellytykset siihen. Koulutuskorvauksen lakkautus heikentää hyvinvointialueiden edellytyksiä huolehtia henkilöstönsä kouluttamisesta myös tältä osin.

Tehy pyytää kiinnitettävän huomiota myös valtiovallan ristiriitaiseen suhtautumiseen sote-henkilöstön kouluttautumisesta ja osaamisesta huolehtimisesta siitä riippuen onko kyse normaaliolojen rahoitus- ja talouskysymyksistä vai poikkeusoloihin valmistautumisesta. Tehy ei näe näitä erillisinä kysymyksinä, koska Suomessa julkiset sosiaali- ja terveyspalvelut ja sen henkilöstön osaamistason takaaminen riittävällä koulutuksella ovat normaaliolojen sote-palveluista huolehtimisen lisäksi myös varautumista poikkeusolojen terveydenhuollon järjestämiseen. Koulutuskorvauksen lakkauttaminen vaikuttaa päinvastaiseen suuntaan kuin muut lakiesitykset, joissa on haluttu eri tavoin mahdollistaa hyvinvointialueiden varautumista poikkeusoloihin mm. henkilöstöä kouluttamalla.

Tehyn mukaan huomiota tuleekin kiinnittää samaan aikaan tehtävien erillisten lakiesitysten kokonaisuuteen. Koska koulutuskorvauksen lakkautus vaikuttaa erityisesti hyvinvointialueisiin ja niiden palveluksessa olevaan sote-palveluiden henkilöstöön, Tehy nostaa esiin sosiaali- ja terveysvaliokunta toteamat seikat esitystä HE 86/2025 vp koskevassa mietinnössään StVM 14/2025: ”Valiokunta esittää huolensa sosiaali- ja terveydenhuollon eri lainsäädännön uudistusten vaikutuksista valmiuteen ja varautumiseen kuten kriittisten sairaalatoimintojen turvaamiseen. Valiokunta painottaa, että kaikessa sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön valmistelussa on arvioitava valmiuden ja varautumisen näkökulma ja sisällytettävä se esityksiin siten, että ympäröivä lainsäädäntö tukee valmiutta ja varautumista eikä päinvastoin heikennä mahdollisuuksia varautumiseen.”

Millariikka Rytönen, puheenjohtaja, Tehy ry

Lisätiedot: Jarkko Pehkonen, lakiasiainpäällikkö: jarkko.pehkonen@tehy.fi